

Чистяк Д. О.

*доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри романської філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

**ПЕРЕКЛАДНІ ВИДАННЯ ТВОРІВ С. І. НАСІМІ
УКРАЇНСЬКОЮ ТА ФРАНЦУЗЬКОЮ МОВАМИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

«На лику в тебе зйдуть Божі імена...» – промовляє до нас кризь століття шістсот'ядесятип'ятилітній поет і мислитель Сеїд Імадедін Насімі, визначна постать східної літературної традиції, яка належить світовому культурному надбанню. Укладаючи у 2020 р. українське видання вибраного його поетичної спадщини, упорядникам ішлося передусім про пошанування незабутнього українського перекладача-тюрколога Миколи Мірошніченка, укладача подвижницької «Антології азербайджанської поезії» у двох томах [6], тонкого знавця східних і слов'янських культур Станіслава Тельнюка, а також живого класика, Шевченківського лауреата Павла Мовчана, у вибраних перекладах якого з «Відлуння» [1], а також із «Я є вмістилищем світів...» [2] є плеяда дивовижних «Газелей», а також – талановитої дослідниці творчої спадщини хуруфітів Пюсти Ахундової, з якою мав честь брати участь у перекладі творів Насімі українською і я [4; 5; 7; 8].

Тоді завдяки плідній, потужній, присутній допомозі Державного центру перекладу Республіки Азербайджан і особисто пані Афаг Масуд на відзначення 650-ліття Року Насімі з ініціативи Президента Республіки Азербайджан пана Ільхама Алієва, у тісній співдружності народилося видання Насімі «І шляхом істини постав я сам...» [4], де у ґрунтовній передмові П. Ахундова подала уводина у ту складну добу, коли випало жити і творити поетові, окреслила соціокультурний контекст і запросила нас за лаштунки тих процесів, які скристалізували основні ідеї, мотиви, образну парадигму та соціальний вишкіл суфійського вірування, яке наснажувало митця. Слід відзначити, що плідна співпраця з Державним центром перекладу Азербайджану забезпечила змогу підготувати належний науково-критичний апарат, тож завдяки численним коментарям до приміток багатшарова символіка хуруфітського вчення в поетичній спадщині митця стала

приступнішою українським читачам, чого могло бракувати в попередніх публікаціях.

Беззаперечний успіх українського видання, що презентувалося у Національній спілці письменників України, в наукових, освітніх і мистецьких колах різних міст нашої держави, а згодом стало провідним у межах III Міжнародного фестивалю письменників-перекладачів імені Григорія Кочура у 2021 році, перед драматичними подіями наступних років – наснажили Державний центр перекладу Республіки Азербайджан і особисто пані Афаг Масуд на підготовку нового знакового проєкту – три роки знадобилося для друку французького видання С. І. Насімі «На лику в тебе зйдуть божі імена...» (Париж: Емісфер, 2023) [9] у нашому спільному перекладі з П. Ахундовою. Слід відзначити, що франкомовне видання творчої спадщини поета вирізняється ще докладнішим науковим апаратом і розширеною передмовою П. Ахундової, а також містить більшу кількість поетичних творів митця з урахуванням особливостей складної версифікаційної системи середньовічної поезики крізь призму авторського ідіостилу.

З огляду на зазначене вище, доречно підсумувати, що поширення знакового явища для середньовічної культури країн Сходу (і етапного для формування азербайджанського письменства), творчості С. І. Насімі вимагає ґрунтовної підготовки подальших літературних проєктів із популяризації його перспективної творчості, як в українськомовному, так і у франкомовному культурних ареалах.

Література:

1. Мовчан П. Відлуння: поезія у перекладах Павла Мовчана. Київ: Ярославів Вал, 2019. 554 с.
2. Мовчан П. «Я є вмістилищем світів...»: поезія у перекладах Павла Мовчана. Київ: Ярославів Вал, 2024. 544 с.
3. Мосенкіс Ю. 650-літній співець Божих Імен Сеїд Імадеддін Насімі – українською. *Всесвіт*. 2020. № 1–2. С. 199–201.
4. Насімі С. І. «І шляхом Істини постав я сам...»: поезії / упоряд., передм., прим. Д. Чистяка і П. Ахундової, пер. з азерб. П. Ахундової, М. Мірошниченка, П. Мовчана, С. Тельнюка, Д. Чистяка. К.: Саміт-Книга, 2019. 208 с.
5. Насімі С. І. «Мінливий – світ, його всім серцем не люби...»; «Любов'ю явлена одвік твоя краса в душі моїй...»; «Всевічну рясноту перлин твій мудрий океан трима...»; «Пізнай ти райський напій, бог прихильний нині всім дарам...»: пер. з азерб. П. Ахундової та Д. Чистяка. *Всесвіт*. 2020. № 1–2. С. 15–18.
6. Насімі І. Газелі, рубаї. / Упор. М. Мірошниченка, укр. пер. П. Мовчана, С. Тельнюка, М. Мірошниченка. *Антологія*

азербайджанської поезії: у 2 т. / упоряд., вступ. ст. М. Мірошніченка. Київ: Етнос, 2006. Т. 1. С. 213–232.

7. Чистяк Д. Край неогортанний: вибрані переклади зарубіжної поезії та прози; навчальна хрестоматія; передм. Ю.Л. Мосенкіса. Київ: ФОП Халіков, 2024. 368 с.

8. Чистяк Д. Скляна зоря: вибрані поезії, проза, переклади, статті та інтерв'ю; передм. Ю.Л. Мосенкіса. Київ: Саміт-Книга, 2022. 408 с.

9. Nassimi, Seyid Imadeddin. Les noms divins s'ouvrent sur ton visage... Traduction française par Dmytro Tchystiak et Pusta Akhundova. Paris: Hémisphères éditions, 2023. 102 p.